

Libri primus de consolatione theologie

Uerūq; scripta

sūt ait magnus ille disci-
pul' theologie Paul'
ad nr̄am doctrinā scri-
pta sūt vt p̄ paciētā et
consolationē scripturaz
spem habeam? Couenerūt aliqñ sup h
x̄bo volucer cursor leuis explicās vias
suas. Et mōch' in religiōe degēs Qui
vt vidit q' volucer sibi notissimus ad se
vēit de lōginq; multa qdē sup multis. s;̄
multa pl' plurima sup aduēa qdā germa

no suo h̄rere disposuit. Cui' iquisitio/
nē z alteri' respōsiōe: sequēs dialogus
explicabit z h' p̄ q̄riduū s̄b tēgono cōsi-
derationū. Que licz ad iūicē p̄municēt.
erit tñ appropriati' p̄ia de consolatione the-
ologie. p̄ spez i' p̄tēplatiōe diuini iudiciū.
Sēda p̄ scripturā in reuelatiōe regimīs
mūdi. Tertia p̄ paciāz i' zeli moderatiōe.
Quarta p̄ doctrinā in p̄scie serenatione
De' at̄ paciēz consolationis: p̄solet nos in
oī tribulatiōe nr̄a. et det sermonē rectū
in ore duoz Quoz volucer sic incipit.

Primum metrum primi li. i. q. defletur miseria civilis distēsiōis

Epe pegrinas volucer trāsmis' in oras
Regrediēs patrie menta iam video
Dulcis aue natalis hum'. tu frācia felix
Incluta parisius nobile palladium
Heu qd id est? seuo bellonam cerno tu/
Cmultu

Ciui furere sanguine cuncta replet
Spiritus in medium missus vertiginis errat
Obtruncant gladijs mutuo se proprijs
Carcerib' trūdūt. alios aut flumine mergunt
Membraq; torturis plurima dilantant
Pars queuis dici pietas vult publica curans
Comoda que patrie viscera rumpit/ouans
Iusticie vultus/atrox mentitur criminis
Rex iuuo te clamans regia sceptrā rapit
Exuperant scyllam cathilinaz crimine vincunt
Uim pro virtute bellicus horroz habet
Non pater a natis tutus. fratremq; perire
Uult frater. soceri mors venit a genero
Clerum miliciam ciues sine lege reclusos
Carcere: plebs rabida sicut oues iugulat
Nullus adest nostre respectus religionis
Iura sepulture denegat impietas
Quisquis opes vel diuitias famatur habere
Obicitur titulus proditiōis ei
Eligit hic partem neutrā defendere partis
Dor vtriusq; patet innocuus iugulo
Nec satis est alijs vni se tradere parti
Ni se flagicjs conscelerent paribus
Quid q' te patriam pulcrā violare vocatur
Extera gens? hostis te lacerando rapit
Nulla fides pietasq; manet confunditur omne
Fas q' nephas regnat horrida thesiphone
Extremos nonne fuerat iocundius indos
Aut glaciale solum me penetrasse prius?
Aduenastu felix alia te parte receptans

Nō p̄ intellectu hui' dialogi q'
volucer ē intellectu' discursiuus
et ratiōnatiū. Monachus ē in/
tellectus meditatiū et inquisiti-
uus. Peregrinus est homo cont
templatiuus simul et actiuus.

Sciendū pro intellectu hui' libri
q' dominus Johannes Berson,
habuit fratrem monachū ordinis
Celestini Et cū ipse frāciaz p̄p̄
mīnas ducis burgūdie relinq̄ret.
fecit hūc dialogū. sic q' volucer
siue nūcius respōdeat monacho
fratri suo p̄ se ipso pegrino Inci-
piens vbi Boeci' i' de cōsolatiōe
ph̄te dimisit scz de cōsideratione
dei iudicis circa ad' hūanos ad
quā ph̄ia p̄ducit Sed qualē re/
tributionē bonoz: et maloz dāna-
tionē iudex faciet; theologia hīc
hūc ostendit.

Libri de consolatione theologie Prosa

Nāq; patēt oculis nō mala tāta tuis
Lex mōch? H degit sua claustra subibo
Ac de fratre suo fecero verba sibi

Prima prosa primi libri.

Colloquunt mōchus id ē solitarius. et
volucer id ē nūcius intermedi? sup sta/
tu pegrini seu viatoris et de eius conso/
latione per theologiam.

Monachus

St ne volucer quē video?
Et certe is ē. Dic precor o
volucē vñ venis? que noua
fers? q̄lis ad me te mō fors
attulit? Volucer Scito monache.
qm̄ i Cōstantiensi Cōcilio generali cū
germano tuo conuersatus vsq; finalem
sūmi pōtificis egressū. tandē diuerticula
querēs exiui cū eodē. q̄ iuxta cognomē
sūm pegrin? effici maluit in terra aliena
q̄ ad suos huc regredi. Monachus
Satis est o volucer. si certū me facē po/
tueris. quid agit dilect? anime mee quid
amor cordis mei. Nōne dolet velut ex/
ulem se fieri. i ignota? lōginqua regiōe.
vbi linguā quā nō nouerat audit? Nō/
ne subtristis ē se poni s̄b modio vel i ob/
securis sic mortuos seculi. q̄ lucē sup can/
delabū fūeat institut? Volucer Ni/
hil proflus monache. tempoz tēpestare
pēlata p q; diuturna animi ppatōe qua
sibi puiderat. oīa que occurrisent equat/
minimē toleranda Gaudet potius i dño.
magnificās eū. et exultat spūs ei? in deo
salutari suo. deputās se adiutū mēitis et
p̄cibus alioz. Itaq; de se securus. et in se
dño miserāte trāquillus: deslet miserā
patrie pprie. idignissimāq; sorte: Cui? tū
calamitatis media ps nō ē sibi nūciata.
quā oculis pprijs horrēs intueor Qui?
etiā sup p̄culcatione veritatis et iusticie
plorās ingemiscit. Miserabilē deniq; ci/
uitatis celeberrie desolationē tāq; hiere/
mias ruinas h̄rlm lamentat. Mōch?
Qua rōe fieri p̄t o volucer. q̄ exul a pa/
tria. a parētib? a p̄pinquis. a notis et ami/
cis nō angustet i corde nō in animo cō/
turbet? Volucer Mōche nihil diffi/
cile ē volētj Deministi puto vt aduena

noster sp̄ in medijs etiā turbis et vibis
solitudinē sibi q̄siuit et dilexit. Solitudi/
nē loquor q̄ ē a curis forinsecis et hoim/
calūnijs vacatio. p̄bans illud sapiētis.
q̄ minorat actu p̄cipiet sapiētia. Mo/
nach? Scio volucer et expertus testor.
Volucer Ecce autē nūc elōganie fu/
giēs et māsit in solitudine/ expectās eū q̄
saluū se fecit a pusillanimitate spūs et tē/
pestate. qm̄ vidit iniquitatem et p̄ditionez
in ciuitate. Euolauit sicut passer crepra
de laqueo venarū. Undiq; nimirū sibi
parabant īsidiaz tēdicule. Enatauit vt
potuit a naufragio reipublice. p̄stolās si
forte postmodū sit spes Nihil tandē se
vidēs aduers? currentē furoris impetū
nitēdo p̄ficē. desiliit alioz sū a curru pu/
blici regimīs/ cedēs raptui p̄ualēris neq;
cie et malicie quā ad p̄sens nō vicit sapia
Monach? Vincet tandē aliqñ crede
mibi volucē. Magna q̄ppe et fortis ē v̄i/
tas et sup ōnia vincit ac p̄ualz. Volu/
cer V̄itas o mōche qm̄ vincit nescio.
h̄ vnū pprijs ocul? inspicio iurē vocē ysa/
ie q̄ p̄uersū ē retroz sū iudiciū et iusticia
lōge stetit. q̄ corruit i platea v̄itas et eq̄/
tas nō potuit ingredi. qm̄ facta ē v̄itas i
obliuionē et q̄ recessit a malo p̄de pati/
it. Quo p̄ vidē est flitātē nō q̄lēcūq; h̄
h̄ericā p̄uitatē i via mādatoz dei q̄ p̄/
bulat vicos et plateas erecta ceruice in/
sultās catholice v̄itati cū des̄forib? su/
is. p̄reit eos pedib? sordidissimis. Ac d̄
ipsis tāq; dña victoriosa trīsuphāre glo/
riat. Mōchus Proh dei atq; hoim
fidem dic oro volucer vñ talis euerflo.
Nōne sc̄a generalis synod? q̄ p̄ v̄itatis
tuitōe p̄ncipalit̄ instituta fūeat se cultricē
hui? mōi v̄itatis exhibuit atq; p̄cedōes
Lex h̄ac interi q̄relā omīssam volo qm̄
cupit anim? ex te p̄gnosce q̄b? exēcijs
se refouet frat quē torpere neq; p̄ta/
ueriz inerti ocio. quib? īsup armis sp̄ri/
tualib? aduersus iniqs fortie seuentis
impet? cōgredi solit? ē ne tristitia seculi
que mortē opat̄ ipsum vel des̄ciat: vel
absorbeat. Volucē De vera et solida
pegrini p̄solatōe tecū f̄monē habitur?
significo in primis q̄ eā accipit doctrice
theologia q̄ comitē se dedit pegrinatōi

sue. Ab infantia enī sacras litteras no-
uit neq; furor hostilis neq; terroꝝ puer
tere potuit qui psequeretur iter suū de q̄
sapiēs. Attingit ergo ait a fine vsq; ad
finē fortit et disponit oīa suauit. Panc
amant. et exq̄siuit eā a iuuetute meaz q̄si
ui sponsam mihi eā assumē et amator fa-
ctus suz forme illius. Sequit cōsolatio
intrans ī domū meā p̄q̄scā cū illa. Nō
enī habz amaritudinē puer satio illius.
Nec tediū cōuictus illi⁹ h̄ leticiā z gau-
diū. In cui⁹ p̄coniū ita libz metro p̄gē.

Secūdum metrum primi

In quo ponit laus theologie in hoc q̄
est efficac̄ consolari.

Helix theologus pulchra sophia
Qui vult a puero se dare spōsaz
Que castū tenero strigit amore

Eius se vocitans iure sororem
Casus se sociam prebet in omnes
Ac vite releuat tedia meste
Solatur resonans cātica sion
Securo q̄ regit limite gressus
Spes et vera fides concomitantur
Et diuinus amor quadrag; virtus
Pudens sobriag; fortis et equa
Donorumq; cohors iuncta beatis
Ad te si tribulans fors ruit vlla
Duris increpitans torua flagellis
Perstes impauido suscipe vultu
Nam sic viuatur est pax in amaro
Nam si flāmigeris intonat ether
Fractus fulminibus totus et orbis
In se dissiliat. si caro cedit
Dens esto stabilis sede retenta
Nec tu quesieris herculis arma
Nec gaudens validis viribus artus
Plus horrenda satis q̄ superarit
Pac iutrice potes perdere monstra
Infandas herebi carmine pestes
Uicit quādo lyram temperat orpheus
Sollescunt lapides flumina sidunt
Sed se non superat victus amore
At vero eithara dum modulatur
Pastor postea rex carminis odas
Quas aptat frenesis ocyus exit
Nequam spiritus a rege saule
Ergo nemo satis theologie
Laudes extulerit tanta patrantis

Qua cure fugiunt. mens hilarescit
Que virtute sua monstra trucidat
Cuius vi rapitur aduena degens
Terris ad nitidum scandere celum
Excelsa residens cernit ab arce
Fortunam merito rectus vtranz

Secūda prosa primi

vbi ponit p̄mo q̄ theologia suā p̄solati
onē inchoat vbi z vñ desinit p̄hica con-
solatio.

Monachus

Tre q̄dem laudaueris theologiā volu-
cer. Sz ī p̄solatōe recipiēda p̄ fortuitos
casus p̄tra vanā mūdi felicitatē. Cur nō
suffecerit celebris ille dialog⁹ p̄hice cum
Boecio. q̄ p̄s elegātī stilo breuiz splē-
dido cōposuit est. sentētias grauissimas
atq; verissimas ī se tenēs. Volucē
Noli mirari mōche. si theologia p̄hice
p̄ficiat q̄m sicut naturā gr̄a. sicut ancillā
dñā. z discipulā mgr̄a. sic t̄ps eternitas.
sic rōcinationē intelligētia. sic visibilia:
ea que nō vident. Sic theologia p̄hiaz
erupat quā nō abiicit h̄ ī obsequiz sumit
Est at lex dīnitatis z ordo. vt sup̄ma in-
ferioꝝ iūgantē ad sup̄ioꝝ ifima. more cō-
catenatōnis veluti plato loq̄bat q̄ ī cor-
palib⁹ argētea: ī sp̄ualib⁹ aurea vōbat.
Et plane hāc in scala iacob graduū figu-
ratiōe accipim⁹. Propt̄ea s̄b cōp̄edio p̄-
cedētes iducem⁹ theologiā ichoantē h̄
bū ab illo sup̄mo q̄ p̄hia p̄solatōnē suā
apud boeciū t̄minauit. Ita eī recto bre-
uiatoꝝ ordie p̄cedet theologia sursum
machinā sue deductiōnis erigēs si p̄hie
sibi sūdamēta s̄bstrauit. Quale h̄o sit il-
lud q̄ postremū p̄hia posuēit puto me-
misti. Dagna eī vob̄ ē inq̄t si dissimula-
re nō vultis nēitas iudicis cūcta cernētis.
Dōch⁹ Demī volucēz q̄li p̄ncipio
exordiēs q̄li p̄tēa medio p̄grediēs huc
vsq; p̄cesserit retineo. nimir q̄ studio li-
brī illi⁹ ab adolescētia vehemētē incubu-
erī. Volucē Cōgratulor eruditioni
tue. Siquē ab hac sentētia q̄ p̄hia desit
nit. theologia suā cū p̄grino p̄solatōnē
iniciat q̄lis sentētia formalit̄ in augusti
ni soliloq̄o posita ē. Et certe paulus dū

Libri primi de consolatione theologie

ad hebreos scriberet collaudaturus virtutem fidei, proposuit symboli naturam quod hominibus pro omni tempore necessarium fuit. **C**redere ei oportet accedere ad deum quod est, et in quibus se remunerator sit. **A**t homo deus ipse quilibet iudex existit, qualem in super remunerati onem daret querebant se: non potuit prophetia nec quod discipuli sui ductu rationis inuenire. deficiebat ei volentibus ad altiora procedere scilicet la creaturarum, pro qua sempiterna dei gratia atque diuinitas licet possit attingi non tamen usque quousque, ut cognosceret quales quantas ve penas reprobis deum contemnentibus, quoniam alia porro premia se in querebant iustus iudex tribuet. **Q**uid faceret si vel prophetia vel poete tetrauerit euauerunt in cogitationibus suis et vix aliud quam errores fabulosos sibi que dissidentes fingere poterunt. **R**ecta denique mandatorum dei viam nescierunt quam pergit ad vitam que est statim omnium bonorum aggregatio perfecta, qualem hic assequi neminem posse prophetia demonstrat experientialiter ratione. **S**ed vel virtutes vel actus formales que habent attingat iste statim obiecti que dicitur, in deo intuitiue cognitiue prophetia tunc non valuit. **D**iscernat autem desuper humanos errores deus: eas veritates necessarias et salubres ad quas euehere non poterat prophetia nec tetraere debuit erat theologia supernaturaliter infusa sicut et humanam supernaturaliter finis reuelauit et addidit. **I**nter quas non irroneabiliter theologia super istam quod deus in querebant se remunerator sit, quod videlicet iustus iudex est cuncta cernens, collocat et ad iudicium modum iudicij a christo tradit. **I**bi tamen non dubium quoniam mali in supplicium eternum. **I**usti autem in vitam eternam, neque enim est alia veritas efficaciter generatiua timoris domini quam ista claudens in se horreum dissimulatum illud damnationis tonitruum. **I**te maledicti in ignem eternum. **N**iquid non horredum valde perijci a facie dei summi boni? **S**ed ad horrores cumulum inexcogitabilem: addit maledictio trudes in ignem: non qualem quousque et eternum. **E**t hoc cum diabolo et angelis eius, vbi ascendit fumus tormetorum in stagno ignis ardentis et sulphuris usque in secula seculorum, vbi homines eorum non morietur, et ignis eorum non extinguetur. **E**t erunt usque ad satietatem visionis offensa carni. **A**d hunc auditum si fides admixta est timore domini, quod non sibi suscepit. **E**st autem timor domini initium sapientie, et

ab ipso percipimus spiritum salutis. **E**t per eum declinat omnia a malo, alligantur corda et in oblectatione venit misericordia. **D**icitur Quia ratio fieri potest o voluerit quod per timorem et talem timorem veniat queuis oblectatio? **T**imor ei pena habet quem perfecta charitas foras mittit. **Q**ualis apostolus est consolatio potest haberi per oculos assidue itagnis ignis ardentis et sulphuris, in quod ne corruat formidabile habet momentis quolibet? **N**ec vnquam dicitur viuit ab hoc pauore securus est. **N**escit enim homo si non suum neque si amore vel odio dignus sit.

Voluerit Recte ceteros moche, si theologia fidelis neque ad vltiora per timorem istum peruenit si non ad spes que non committit effugere percelleret. **S**i non denique ad deum totum consolationis per dilectionem amplectendum sibi que coherendum velut in locum refugij mirabile inducet. **D**icitur Velle audire que pacto fieri habet hec inductio vere mirabilis de timore in spes et amorem, neque ei eadem sede cordis sit habitare posse videtur timor et spes. **I**tem legimus prophete iussio nem regibus terre ut seruiant domino in timore et exultent cum tremore. **E**t per sapientem Qui timetis dominum sperate in illis, et iterum propheta **B**onum placitum est domino super timentes eum et in eis que sperant super misericordiam eius, et alibi sine numero spes timori coniungit. **V**oluerit **A**ntededitur est o moche solertis ordo iudiciorum super primi iudicij dei, qualem prophetia non attingit. **T**heologia velut humano more loquens tripliciter deo curiam tripliciter que thronum deputat. **R**esidet in prima curia et throno indulgens gratia. **R**esidet in altera curia et throno corrigens misericordiam. **R**esidet in tertia curia et throno damnas iustitiam, de qua per apostolum **H**orredum est incidere in manus dei viuentis. **T**radiderat homines omnes in hanc mortis damnationem per uicariatum adam, nec erat que de manu hac iudicantis dei posset eruere si non super nature vires et merita constituisset nobis iustus iudex deus per sacramentum reconciliandi filij sui dei: curiam primam et alteram, in quibus gratiam et misericordiam iudices collocant, in throno zans quoniam factus est nobis a deo sapientia et iustitia sanctificatio et redemptio. **Q**uoniam preterea dicitur tunc est hominibus damnatis in curia iusticie: ea que grauam illatricem posse declinare: appel

Prola quarta

lādo ad superiores curias gr̄e et mie. qm̄
superalcet mia iudiciū. sicq; vt vbi abū
davit delictū supabūdat ⁊ gr̄a: qd̄ p̄hia
nō p̄gnouit **Dōch** Incipio volucer
gramorib⁹ q̄ antea scrupulis vrgeri vt
omittā qōnes interi multiplices ex tu/
is hūtes dictis ortū. de fide p̄hoz ⁊ ali/
oz q̄ pacto saluati sint aliq; sb̄ nature so
la lege. Tradidit itaq; p̄hia vir p̄scru/
tabile dine puidētie viuacitatē p̄sertim
dū ad eaz p̄serf̄ hūami lib̄tas arbitrij cū
certa p̄cognitiōe futurorū **Sz** ecce sup̄
addit theologia difficultatē i immēsum
min⁹ inuestigabile neq; p̄ph̄sibile dūz
q̄sdā ex hoib⁹ recipit iudicādos i curia
gr̄e vel mie ⁊ etne b̄itudis p̄ticipes fa
cit. Alios h̄o multo p̄les dānat i etnū
sua iusticie seuētas dicēte eo **Multi** vo
cati pauci h̄o electi. **Dix** at̄ siqs in hac
recogitāōe p̄stitur⁹ nō p̄turbe ⁊ tor⁹
horrore tabescat q̄lit abscondita nō ē p̄/
solatō ab ocul⁹ suis iux̄ septure h̄bū dū
ita de⁹ int̄ fr̄es diuidit. **Volucer** Fa
tēdū est i p̄mis mōche q̄ hec p̄sideratio
iudiciorū dei q̄ tribil⁹ est i p̄silijs sup̄ fili/
os hoim̄ si cū sup̄ba curiositate recēseaf
p̄cipitat in illā sapiētis dānatōnez **Qui**
scruator est maiestatis/opp̄rmet a gl̄a.
extminat oēm bone p̄solatōnis h̄tutē.
deniq; i reprobā de deo despationē ⁊ in
odiosas rabidas et insanas blasphemias
demergit ⁊ absorbet. hoc i viatorib⁹ ali/
qbus. h̄ in dānatis oibus opaf. **At** h̄o
p̄sideratio talis si cū debita hūilitate et
reuerētia fidelis ⁊ pij cordis assumat. si
cū captiuatiōe ois intellect⁹ i obsequiū
fidei reuoluat. nullā existiat pegrin⁹ n̄
potiorē vel efficaciorē ad p̄secutionē le
gitime p̄solatōnis viā diuinit⁹ elargiri.
Nōne senserat hoc. p̄p̄ha dū suspirans
ait. **Demor** fui iudiciorū tuorū a seculo
dñe. ⁊ p̄solat⁹ suz. **Quā** p̄solonez nescio
si vehemēt⁹ exp̄sist alio loco is q̄ dixit.
Et exultauerūt id ē ext̄ se salierūt filie
iude p̄pter iudicia tua dñe **Dōch**
Obfuādū ne ē obsecro volucer ne mi/
n⁹ sobria fortassis ⁊ insolens sit hui⁹ do
trine editio. qm̄ stultorū infinit⁹ ē nūer
rus carnaliū ⁊ arrogantiū q̄ nō capiūt q̄
dei sunt. **Et** si nō dixeris ea q̄ h̄sant in

corde suo et q̄ suo ingenio penetrare se
gloriarī possint? **Volucer** Corrigit ⁊
repellit tuā h̄ac h̄esitationē consci⁹ ar/
caroz dīnoz apls. q̄ satagēs p̄entionē
gētliū romanorū ⁊ iudeoz q̄ suscepant
fidē p̄p̄sāe/collocauit totius disputati
onis sue velut centz ⁊ cardinē sup̄mū:
p̄siderationē diuine p̄destinatōnis ⁊ p̄/
sciētie ab illo loco. **Scim⁹** aut̄ qm̄ dili/
gētib⁹ deū omnia coopant in bonū h̄is
qui fm̄ p̄positū vocati sūt sancti. **Nam**
quos p̄sciuit ⁊ p̄destinauit zc. **Usq;** dū ex
clamat. **O** altitudo diuitiaz sapie et sci
entie dei q̄ incōprehensibilia sūt iudicia
eius et inuestigabiles vie ei⁹. **Quis** enī
p̄gnouit sensū dñi **Aut** q̄s p̄siliari⁹ eius
fuit. **Aut** q̄s p̄or dedit ei ⁊ retribuet illi.
Illic inserit q̄ nō volētis neq; current
tis h̄ miserātis dei ē: ⁊ cū⁹ vult misere
tur. ⁊ quez vult indurat. **Et** q̄ nō ex o/
pib⁹ h̄ ex vocāte dēm est. **Jacob** dilexi:
elau at̄ odio habui **Apl̄s** igit̄ doctor gē
tū i fide ⁊ veritate int̄ q̄s erāt insipiētes
multe carnales ⁊ sup̄be. si p̄missaz eis p̄/
sideratōne pro sua edificatiōe nō timu
it exponē q̄ten⁹ eas ⁊ iudeos mutuo rei
ducēt ad legitimā pacis ⁊ charitatis for
mā. **Quo** pacto verēdū erit int̄ christia
nos p̄sertim eos q̄ de sua salute solliciti
sunt p̄sideratiōe ista vti q̄ apud eū talez
de sua salute p̄solatōne suoz q̄ similiū
opata ē vt asserēt **Cert⁹** sum ei q̄ neq;
mors neq; vita neq; angeli. neq; p̄inci
pat⁹. neq; h̄tutes neq; instantia neq; fua
tura. neq; fortitudo. neq; altitudo. neq;
p̄funduz neq; creatura alia potēt nos
sep̄are a charitate dei q̄ est in ch̄o iesu
dño nostro? **Potēt** at̄ certitudo talis
accipi de certitudie reuelatōnis diuine
si paul⁹ de se solo loq̄ret **Sz** dū p̄nume
rauit alios electos dei cōueniēt⁹ intel/
ligit h̄ esse dictū de certitudie spei. que
tranq̄llitas q̄ntū sit opatina satis admo
dum p̄p̄ha regius exposuit q̄ dū gloria/
bund⁹ in dño dixisset **In** pace in id ip̄m
dormiā et requiescam. **Subintulit** pro
causa spem/dicēs **Qm̄** tu domie singu
larit̄ in spe cōstituiisti me. **Dōch**us
Scire veli o volucer q̄ studio vel in/
dustria deuenit aduena n̄ vt i hac pace
a. iij

Libri primi de consolatione theologie

i id ipm frueret? **V**oluer Accipito
vba mea sobrie. neq; eni dice psu mo nisi
qd aspirat z aspirare suadet ad illa pacē
i id ipz ppha dicēte **C**ocupiuit aia mea
desiderare iustificatiōes tuas i oi tpe si
forte aliqn desideriu sui z similiū paupe
ruz exaudiat dñs. z prepatidem cordis
eoz audiat auris sua **S**cit enim qm ne/
mo repete fit summ. scit qm mun? h grē
magis ē q̄ industriē. **N**ihilomin? docto
rum deuotoz scripta relegēs theologia
ductrice suis vti conat industrijs ne si
bimet deesse putet. desiq; tētare videat:
enitit expimento cognoscē q̄ sit illa pa
cis psolatio q̄ sobrie debriatus exclamat
psalmista **Q**uā magna multitudo dulce
vinitis tue dñe quā abscondisti timētib? te.
Signant ait abscondisti q̄ nec ab habē
te tēdi nec ab eo q̄ nō habet capi p̄t. **E**t
q̄ppe nomen nouū in calculo cādido scri
ptum qd nemo scit nisi qui accipit

Tertiū metz libri primi

In q̄ agit de sententiōe t̄lis psolatiōis

Magnū crede nimis bonum
Intus quo valeas frui
Extra non liceat loqui

Certe nescit homo vetus
Hoc est manna reconditum
Sensus quod capit intus
Queris qualis ei sapor?
Aurem verbaq; quid paras?
Gusta post videas licet
Intro quid sapiat nouus
Degens frater agro senex
Queris gaudia que domi
Frater iunior accipit
Cecus mel ionathas prius
Gustat protinus hinc videt
Vel nobis sapidum deus
Quo fastidit tollere
Dundi noxia fas tibi

Tertia prosa primi

In qua agitur primo in speciali si causa
sit aliq̄ cur de istū vel illū p̄destinauerit.
Dei cū q̄ cautela t̄lis psolatio in par
ticulari debeat aut possit admitti **D**emū
quo pacto potest quietare spes in deo.

Monachus

O miseris interim voluer vbu
super istis affectus deuoti senti
mentis i q̄bus stat sapiētia que
in mysterio abscondita est. **H**ec est theo
logia mystica de qua t̄tatus fratris a/
pud me seruo quosdā latio quosdā vul
gari scriptos stilo. **S**z sup his altēa for
tassis die sermo fiet **P**erge v̄o proseq
de spe respōdēs ad pauculas interroga
tiōes meas q̄ secretoz aduene nostri p/
scius es. **R**ecogitat ne supmū iudicē de
um hoies ex massa peccatē. p̄destinasse
qdem hos ab etno sempiternē b̄titudi
nis fore p̄cipēs alios v̄o p̄scitos z re
probatos ad suppliciu perpetuū? **V**o
luer **R**ecogitat mōche et id sane fre
quent **M**onachus **A**ccusat ne diuer
sum huiusmodi iudiciū dei tanq; p̄te rea
sit in eo seua quedā crudelitas indigna
bonitate sua summa? **V**oluer. **A**bsit
mōche talis aduersus deuz blasphemia.
neq; eni p̄sonā accepisse neq; iniuriā fe
cisse dici pōt qui nulli debitor ē. **Q**uod
notauit ap̄ls dicens. **O** homo tu q̄s es
qui respōdeas deo nunq̄d dicit figmētū
ei qui se finxit qd me fecisti sic. **A**n non
habz potestātē figul? luti ex eadē mas
sa facē. aliud qdem vas in honorē. aliud
v̄o i p̄tumeliā. **T**alis apud hoies simi
litudo plurima reperitur. nedū sup rebus
vita carētib? sed animatis q̄bus vtunt
peo arbitrio suo alijs ad mortē. alijs ad
p̄seruatiōez. nec arbitramur se vel iniu
rie vel crudelitati obnoxios esse. **Q**uid
si vult deus i magna domo sua māifesta
re diuitias glorie sue. istis in ostensioē
mie. alijs in manifestationē sue iusticie:
glorificans illos ex m̄ia: istos ex iusticia
dēlinquens. q̄tin? resultet carnē illd pul
cerrimus: ex graui tenore iusticie: z mol
li cātū mie. de q̄li profitet ppha. **D**iam z
iudiciū cātabo tibi dñe. **O**e si pauciores
sunt q̄ saluant: manifestior ē in hoc gr̄a
dei quēadmodū inter surdos z claudos.
mutos z mortuos pauciores sunt q̄ mi
raculo curant q̄ qui p̄prie p̄ditioni relin
quunt. **V**erū dñ ad singularia fit descē/
sus z inquisitio. cur videlicet petrū vel
paulū de? elegerit ad salutē. **J**udam v̄o

diuitē epulonem dereliquit. oportet ve
 humana garrulitas apponat digitum ori
 suo. hoc vnum profitens q̄ iustus ē do
 minus i omnibus v̄ijs suis. Itaq̄ sicut
 nulla p̄t assignari ratio cur inter tot res
 posibles fieri ista non illa facta est nisi
 beneplacitū dei. Ita de recreatione seu
 regeneratione ad vitam spirituale m̄l
 to magis dici debet. neq̄ confugienduz
 est ad illorum merita vel opa quos ab
 eterno predestinat deus. quia si ex ope
 ribus iam non ex gratia. Sed neq̄ pu
 orem eterna dei voluntas causam habz
 qui fecit omnia p̄pter semet ipsum. im/
 pium quoq̄ in diem vindicte. **N**ihil/
 minus fatendum est q̄ nemo sine culpa
 dānabitur. sicut absq̄ gratia saluabitur
 nullus. **M**onachus **P**ergo volu
 cer iquirere consequenter si hanc aliqui
 peregrinus noster considerationem su
 per se ad se reflectit. **M**editans ne for
 te sit ex numero reprobuz. neq̄ enī glo
 riari potest se peccatum non habere neq̄
 q̄ de alia massa esse q̄ ceteros. **V**olu
 cer **D**icam illud monache quod sen
 tio. meditatur aliquādo secum conques
 rens. quid si iusto dei iudicio dānandus
 es. **S**i reperit indispositum cor suum
 ad humilem huius considerationis sus
 ceptionem derelinquit eam et ad alia se
 conuertit. quemadmodum fieri consili
 um est in tentationibus vel interroga
 tionibus carnalium peccatorum vel ex
 perientijs earum rerum que sunt diffi
 cillime electionis. vt si querat aliquis a
 semetipso. **V**alles membratim lamatus
 mori q̄ illecebrose voluptati mulieris
 pulcerrime p̄sentire. **S**i nō percipit affe
 ctum suum deo propicio tranquillū hu
 milem et suauem sicut imprecatur apo
 stolus. **D**eus autē spei repleat vos om
 ni gaudio et pace in credendo vt abun
 detis in spe et virtute spiritus sancti. **S**i
 sit pedetentim tamen et caute in hac re
 cogitatione si forte dammandus est. **C**u
 ius apprehensionē nequaq̄ remurmurat
 fm̄ presentem affectum et sensum de di
 uina iustitia. **S**ed humiliatus dicit. **I**u
 stus es domine ⁊ rectum iudicium tuū.
 non q̄ damnationem eligat. absit. quia

nec deus hoc vult ipm̄ velle sic nec pec
 care nec desperare duz viator est. **D**icit
 potius cum **J**ob. etiam si me occiderit
 tamen i ipso sperabo ⁊ conuersus ad do
 minum cum pio et humili affectu. **S**cio
 inquit equissime iudex quoniam damna
 ti in inferno te odiunt. te iniustum. te i
 uidum. te crudelissimū iudicant. te blas
 phemiant. te sanctis q̄ omnibus ore ra
 bido maledicunt. **S**cio q̄ illic constitu
 tus heu me miserum sic agerem. **A**t ve
 ro dum interim affectibus tam effertis ⁊
 blasphemis careo. amo te qui totus es
 amabilis. te iustissimū te amantissimū.
 te clementissimū ⁊ iudico. te collaudō.
 tibi sanctisq̄ omnibus tuis ore pio be
 nedico. quicquid postremo de me futu
 rum ordinauerit voluntas tua: corde
 credo et ore profiteor quoniam nulla ē
 iniquitas apud te qui sanctus es in om
 nibus operibus tuis. **M**onachus.
Placet volucer distinctus iste modus
 habendi se circa recogitationem diuine
 predestinationis seu prescientie. nam si
 cut in primo curiositas temeraria sic in
 secundo meritoria valde humilitas ex
 ercetur. **V**idere simile est i aspectu vel
 recogitatione formose mulieris vbi pe
 riclitaretur incontinens. continens ve
 ro fortiter habituatus vteretur ad vir
 tutem. **V**ideo q̄ amor hic gratuitus ē
 non mercenarius non reuerius. hec af
 fectio filialis vel fidelis sponse. quez a/
 morem. quia donum suum est non acce
 ptare non potest. quia diligentes se dili
 git. **B**eatissimus qui ascensiones i corde suo
 disponens hunc gradum pene supremū
 puenit. **S**entio deinceps magis ac ma
 gis quo medio potest hec consideratio
 pacem quandam et consolationem ope
 rari. **I**ta tamen si sit apud homines qui
 peccata iam non iterant. nā iteratio pec
 catorum quid aliud pretendit q̄ repro
 bationem ⁊ interitum? **A**tento q̄ spes
 non ex meritis proueniens: presumptio
 est. non spes estimanda. **V**olucer
Scio o monache quoniam nemo ē qui
 viuit et non peccet quando et septies i
 die cadit iustus. **E**t beat⁹ dicitur a psal
 mista non qui non fecit sed cui non im

putavit dominus peccatus. Virum fortasse videlicet quod dicitur super Invenire est homines quod quanto plures impugnat tentationibus quanto ranciores eis plures evincit vel in voracitate gulae vel in somniculosa dormitacione vel in stimuloz carnis crebra ppeffione et alijs hmodi. tanto frequenter certus et ideo fortius. quod humili in deum se precipit. de deo sperat et confidit. **C**onsulte quidem dominus nullam videt in se fiduciam resistendi vicijis neque virtutes et salutem adipiscendi repositam. fallor si non ita david egit ingens Impulsus euerfus suus ut caderet. sicut dicit. cuius innixus est auxilio et dominus suscepit me. **R**ursus cum ab hominibus sibi despatum impperaret quod tulcat eum. et pastorem occiderat. et diceret. non est salus ipsi in deo eius ipse solidior spe deo filius respondebat **T**u autem domine susceptor meus es. gloria mea. et exaltas caput meum. **D**onachus. ut intelligo volucer Ita se res habet quod apud vere humile quanto minus est in se spei minus in ope aliena fiducie. minus denique vult persistere iustitiam suam tanto plus spei plus fiducie de deo precipit. plus quoque iusticie dei fit sibi dicitur. dicens ex finia. **M**ihi autem adherere deo bonum est. et ponere in domino deo spei meam. clamans ei. in tua iusticia place non in mea libera me **P**ostremo magis intelligere nunc video quod in devotoz libris legi de introductione ipse in cubiculum sponsi. de osculo oris eius post osculum manuum et pedum. de habitacione preterea in adiutorio altissimi non in habitacione vel meritoz propriorum quod vana est. vel penarum futurarum quod anxia. vel industriarum propriarum quod timida est et incerta. **C**erta homo quilibet esse possit in adiutorio altissimi in tot vite discrimina in tot criminum lapsus in tot tantam electorum paucitatem edisseras veli **V**olucer **R**ex ista predictio est o mōche ut in suos fines tēdāt. quibus adeptis quiescunt adherentes eis. **H** de gratibus deorsum. **H** de leuib' sursum videt. **E**st autem humani cordis desiderium et pondus in deum sic in locum suum et centrum ferri. est superius pondus quod non relinquit aliud humane peregrinationis refugium **S**uper igitur nihil infra quod vel vltimum quod possit humanum se cor deflectere vel fugere dum pondus suo se constituit adherere deo. nunc iterum per spei fidem et amorem. neque enim sibi dat aliter statum penam. **P**orro sic aliquid dicit adherere

certitudinaliter loco alicui vel baculo domini totis viribus ita stare vult. non aliter spem certam dicimus per deliberatam voluntatis adherentiam. neque ei spes est in assensu et vi rationali sed desiderio et expectatione virtutis irascibiliter tendentis in ardua. quibus desiderium: tendentia: vel expectatio: reperit in virtute spei cuius tanta certitudine per adherentiam voluntatis quod per nullam tentationis vel recogitationis insultum vult ab ea seimet evellere. **C**onsurgit ex radice simili certitudo in assensu fidei dum per nullas rationes vel phantasias fidei impugnantes vult derelinquere quo minus steterit in fide ad obediendum dei et meriti conquisitionem

Quartum metrum primi

In quo ponuntur exempla quod per tentationes non evellitur spes

Que montis alto stat iugo
Quercus suis radicibus
Defixa. nitens fortiter
Ventos et imbres non timet
Assumit hinc plus virium
Quo plus in imo se locat
Concussa venti turbine
Sic spes ferens tentamina
Antheus inuictus fuit
Dum cantus incumbans humi
Non vult in altum surrigi
Elatus ilico perit
Que collocatur saxeo
Domus loco fideliter
Venti pluvie flumina
Deseviant nunquam ruit
Perere vos spe firmiter
Vestro loco nitamini
Vester locus certe deus
Quo spes reponit certior

Prosa quarta primi libri

In qua traditur primo in quo spes consistit et quod de nullo hic est desperandum **A**mplius quomodo per summam desperationem venit ad spem. et quantum sit utilis consideratio diuine predestinationis. **R**ursus agitur de corroboracione spei exemplo sanctorum et quomodo stat esse libertate. nec tamen plene potest hoc intelligi sine gratia dei que est unctio docens de omnibus

[Marginal notes in a smaller hand, partially obscured and difficult to read. Some legible words include: 'Quartum metrum', 'In quo ponuntur', 'quia de nullo', 'desperandum', 'amplius quomodo', 'per summam', 'desperationem', 'venit ad spem', 'et quantum', 'sit utilis', 'consideratio', 'diuine predestinationis', 'rursus agitur', 'de corroboracione', 'spei exemplo', 'sanctorum', 'et quomodo', 'stat esse', 'libertate', 'nec tamen', 'plene potest', 'hoc intelligi', 'sine gratia', 'dei que', 'est unctio', 'docens', 'de omnibus']

Prosa quarta

Donachus

Usum est aliquo voluerit quod spes in prescientis sit erronea. Id est se putat habituros quo carebunt. Alii volentes hanc conditionali existere. Si legem dei obserauero saluus ero. **V**oluerit Donache. nec hoc vltimum sufficit ad spes. staret enim cum desperatione talis conditio. **N**ec primum sobrie dictum est quod de obliget reprobos ad errandum sic obligat ad sperandum. Proinde spes ad certam beatitudinis expectationem sic se habet. ponit sibi per fidem quod est aliquid talis beatitudo. iungit quod ad illam pura liberalitate et gratia deo ab eterno quodam predestinat et eligit. **A**ddit quod ad persecutionem homini finalis beatitudinis ordinavit media prouidentia variis modis sine numero inter quae medium primum est gratia. quae idem deus videtur etna quae pignus eius est vel arra. **H**ac autem gratiam nulli dedit neque daturus est nisi per medium mediatoris dei et hominum quam gratiam pro omnibus meruit ad sufficientiam. sed non ad efficaciam nisi incorporatis sibi per fidem habitualement ut in puulis. vel actualiter et habitualiter quae per dilectionem pleuerant operari. quae si des minus explicita fuerit in prophetis tempore legis scripte quae in apostolis tempore gratiae. **E**t longe minus in prophetis et aliis gentibus per lege naturae. quae vis est omnes accedentes ad deum oportet credere quod deus est et quod in quibus se remunerator sit. quod esset tamen modus quod talis remuneratio plequeret per mysterium videlicet incarnationis filii dei. sic non erat explicita reuelatum sic nec explicita fide credendum. **C**eterum spes taliter instructa per fides quae suus est oculus. figit in primis desiderium suum ad beatitudinis adeptionem tamquam ad finem. **E**t ab illo desiderio nequaquam vult auelli. **D**einde desiderat media quilibet ad huius finis assecutionem per dei prouidentiam ordinata. per arma iustitiae sicut dicit apostolus. a dextris et a sinistris. per gloriam et ignobilitatem. per infamiam et bonam famam etc. **F**ides itaque rursus dicit ei quod diligenter deum et sperantibus in eo omnia cooperantur in bonum sic tradit apostolus quod omnia nostra sunt conformata ad christum. **P**rimum quare regnum dei et omnia sunt adiuncta vobis. neque talium aliquid predestinatorum peribit vnicuique. **Q**uo fit de re

apostolis quibus omnia cedunt in malum etiam aliena bonum quod in scandalum sibi sunt et ruina. **N**ihilominus quoniam ignotum nobis est quod vult inter homines deus et quod saluos fieri. operandum est bonum ad omnes vel orando vel promouendo vel increpando vel ab erroribus et vitijs abducere satagendo. **I**ta sagena charitatis precludit in se bonos et malos/separandos in litore iudicij. **P**roterea si ex peccatis electorum diuisa bonitas. prae scit. et vult. elicere bona. non tamen idcirco mala bona sunt vel eligenda. sed caruenda penitentia plagendaque. **C**ollaudanda autem benignissimum et oportet deus quod malis nostris non solum non vincit sed ex eis operatur bonum nostrum. **S**ic enim deus omnia sunt peccata conclusisse supple permissiue ut omnium misereatur. **P**eccauit petrus: humilior cautior et misericordior effectus est. non actioe mali sed miseratione dei. **P**eccauit magdalena postea dilexit. quod multum sibi dimissum est. et ex extor per penitentiam ceteris cessit. **B**laspheum fuit paulus. profiteatur humiliatur quod non sit dignus vocari apostolus et inter peccatores primum. **D**enique iocundus patris et exultat in receptioe filij prodigi. **E**t gaudium est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente. **Q**uis nesciat per pauperes dum de stercore peccatorum erigit eos deus: collocas in gloria cum principibus populi sui. quod in ampliores erga diuinam benignitatem asurgunt gratiarum actiones. non dum innocentia per seruata seruata quod plus habeat dignitatis et gratiae ceteris paribus. **S**ed in reparatione depredate magis eminentem misericordiam benignitatem misericordiam radium homo est quod in rebus agit e diuerso de virtute et humilitate superbiunt. de gratuitis dei donis vel ingrati sunt vel tepidi vel in sua et aliorum perniciem et dei honorationem abutentes sunt. **I**ta ut eorum quoniam fiat oratio in peccatum. sed per ingratitudinem. in inferno autem per blasphemiam infantorem. **R**ecordantes enim quemadmodum fuerit aliqui supplices deo. haec et illa bona facientes. venerantes sanctos sanctasque omnes cum deuotione. quidni rabidiori contabescant odio. et maledictis latent aduersus deum sanctos sanctasque omnes. praesertim eos quos praeipue coluerunt eos inuidos. eos crudelissimos. impios et ingratos qui non ipsos a tormentis cum possent eripiunt/acclamantes. **Q**uid ergo dicemus ad haec? **F**aciemus. igitur

Libri primi de consolatione theologie

mala ut deus eliciat bona. vel bona vitabim⁹ ne contingat mala quia tergim⁹? Absit. propter id enim quod per accidens est non debet illud quod de se est variari. **De** nach⁹. **H**orresco volucer si audies et vides te supradmirabili via nisi per consolationis adeptioe vni tremende et prie consolationis memoria subinducis. **V**olucer hic mod⁹ est. si ars theologie credideris moche quod sic per stultitia et scandalu predicatiois crucis saluos fecit credentes. sic per insipientia trahit ad sapientia dicente aplo. **S**i quis videt inter vos sapiens esse in hoc scolo: stultus fiat ut sit sapiens. **N**on aliter vult eadem theologia per sumam desperationem de homine tunc ad sumam de deo sperare per consolationem inestimabilem et intolerabilem sursum ducere ut solidam consolationem. **A**ddidit nullam esse recogitationem quam per ista radicaliter euellat ab humano corde superbia de se super aliquid magnam presumentem cui resistit deus. quod magis insuper gignat et nutriat humilitatem legitiam super deo et ad homines. vitium perculis expulsum quod fert secum superbia. **N**am quod forte poterit aliquis frater suum quod lectum deinceps vel odio vel ira vel iudicia persequi. imo nec animo quod reprob⁹ sit iudicare quod videt se de eadem massa peccati in eadem damnatione esse. neque scit quod sibi crastina pariat dies. **Q**ui si voluerit gloriari de bonis suis medari est si non habet. si habet illa gratis accepit a deo. **Q**uid ergo gloriatur qui non accepit. quod preterea iudicat alienum seruum quod domino suo stat aut cadit? stabit autem. potes est ei deus statuere illum. **S**ub hoc intuitu dixisse putandum est apostolus. **V**enit deus saluos facere peccatores quod per ipsum ego sum. ipsum intellige quod nullus prius videns se cum alijs equaliter filium ire. et ex eadem de peccati massa esse quales veniat saluare deus. **D**och⁹. **I**ntelligo volucer materia hanc de timore et spe latam esse. velle edere se super pendio mod⁹ quod precipue spes stabilit. **V**olucere. **N**amque stabilit a deo cuius supernaturalis donum est. **S**ed si particulari⁹ aliquid erigis. inuenit quadruplex meditatio que velut in tetragono firmissimo gestat spem. **U**na meditatio est diuine iustitiae ut speres. **A**ltera diuine promissionis si speres. **T**ertia imense dei pietatis ne desperes vniquam de suis miseracionibus. **Q**uarta proprie fragilitatis ne speres in te vel proprijs viribus. **D**icigi

tur cogitationi tue sollicitati spes deserere: duz non facis certam vocationem tuam per bona opera/quotidie corrues de peccato in peccatum. ingerenti proinde ne sis de multis vocatis et non electis sic vita tua similis est multorum. **D**ic respōdes quod obedis iubente deo quod mille locis scripturę sacre precipit ut speres in eo. cui dico **E**xurge domine deus in precepto quod mandasti. precipio me in te iubente te. non es crudel aut fallax ut abijcias me. in tanta presertim multiplici promissione tua quod desperantibus in te polliceris es quod liberares eos. eriperes. saluares. et glorificares. **C**ui⁹ demum tanta immensa pietas est ut nullis peccatis infinitis si permissem ea solus vici possit habere in via. **D**och⁹ quod inposuit tibi cum immobilitate filij tui insurrendum ut per duas res immobiles sic loquitur apud tuus quod impossibile est metiri te nos fortissimum solatiu habeam⁹ ad tenendam. possit tam spes. quis est sis inobligabilis a creatura tua rationali quicquid agat pro te vel erga te. voluit tamen dignatissima prodescensio tua commercium quoddam habere cum hominibus ut bene de te mereant si iusta tua compleuerint et in te sperauerint quod fidelis est te ipsum negare non potes. **N**ec tu ita deo. **P**ostremo dum propria fragilitas obijcit ut desperes. desperes volo. sed de te et te quod homo et caro es. nam maledictus homo qui perfidit in homine et ponit carnem brachium suum et a domino recedit cor eius. **S**ed hoc occurrit trepida cogitatio dicens. quod ratione conabor delinam vicia. virtutes adquire. fuare mandata dei. sine quibus sperare vitam ingredi iam non spes est sed arrogas et infidelis presumptio. **C**onaberis presus. sed in adiutorio altissimi. et millies victus millies conabellis. eo quidam amplius et certius quo nulla tibi superest fiducia de proprijs operibus. **P**ropterea dicitur Salomon finem cōtionationis sue domini proferre vellet. **S**erua mandata premissit. deum time. quod videlicet ab ipso est bonus vel velle vel proficere. **D**och⁹. **R**etineo quod in soliloquijs similia de se profertus est Augustinus. **S**perabam inquit aliquid quando in virtute mea que non erat virtus. **E**t cum sic volui currere vbi magis stare credebam: ibi magis cecidi factus est super magis retro quam ante. **D**icebas enim hoc

Retrum quintum

faciã. illud pficiam. fiebat q̄ post nec hoc
nec illud. quoniã de meis viribus cõfi/
debam. **N**ũc aut̄ cõfiteor tibi domine rex
pater celi et terre. quoniã nõ in fortitu/
dine sua roborabit̄ vir. vt nõ glorieĩ añ
te stulta presumptio oĩs carnis. **G**lo/
lucer **T**raducit aduena nr̄ meditationẽ
hãc etiã vsq̄ ad angelos et sanctos duz
attendit̄ horrore diuinor̄ iudicior̄ i da/
mnatis. **A**nim̄ enĩ q̄ tremũt angeli at
q̄ archangeli. tremũt intellige nõ ex for/
midine sue damnationis q̄bus inest glo/
rie securitas s̄ eo magis ex alior̄ dãmna/
tione q̄ si tremẽnt et paucẽt in se defici/
entes/resiliũt in adiutorẽ vniceĩ deũ. ad/
herẽtes ei/ se fragiles ⁊ nihilo similes re/
putantes sine eo **A**ddit de humanitate
christi q̄ sicut in esse suppositali sic inni/
tẽ p̄sonalitati filij dei q̄ p̄riam deserit
nec in se subsistit. ita i esse gratie vel glo/
rie innitit̄ deo q̄ nullaten̄ in se. ⁊ ita de
sanctis q̄nto p̄fectiores tãto humili⁹ et
reuerẽtius i adiutorũ dei resiliũt. **Q**uo
contra de reprobis q̄ magis refugit̄ a
deo et ad se p̄fugit̄ quo damnabili⁹ pu/
niunt̄. q̄m in ipsis est amor sui vsq̄ ad
p̄emptũ dei. sicut i alijs e amor dei vsq̄
ad p̄emptũ sui. **D**eniq̄ spes velut an/
cora. quãto minus in arenulis fragilib⁹
et fluidis h̄miani auxiliij figit̄ tãto solidi⁹
et certius sup̄ firmaz petra (q̄ ch̄s est)
defixa stabilĩt̄. **Q**u si quesierit aliq̄s qd̄
igit̄ de illis quos non saluat deus? **R**e/
sponsũ habeat q̄ velut aialia p̄t̄ hoĩes
creata sunt ad obsequior̄ varietatẽ illa
blãdiendo ista seniendo. intelligẽ sic ha/
bemus p̄pter elector̄ salutẽ: p̄scitos es/
se formatos siue nocere siue obsequi co/
nẽtur vt non glorieĩ oĩs vel obsequẽs
electis vel aduersans eis **N**eq̄ tamẽ ita
sunt accipiẽda q̄ dicta sũt q̄ tollat liber/
tas arbitrij **F**ortificat̄ siq̄dẽ magis ⁊ in/
stituit̄: s̄ in deo/ vniũficatẽ p̄ gratiã q̄ e
velut aia qdã vitã h̄ns in potẽtia ad vi/
tã secũdã. ad meritorũ videlz opationẽ
Itaq̄ sicut operatio aialis presupponit
esse nature. sic opatio spiritualis vitam
gratie **S**z neq̄ audiẽdã e **C**icero q̄vt li/
bertatẽ in hoĩb⁹ statuet̄ abstulit a deo p̄/
uidẽtiã **N**eq̄ rursus ex aduerso recipi

endus alter qui diuinã p̄uidẽtiã sic isti/
tuere voluit vt arbitrio nostro necessi/
tatẽ imponeret **P**ro h̄ nefas etiã in pec/
catis dicens deũ velle et facere nos pec/
care i manifestationẽ glorie sue. **P**orro
viã mediã ⁊ regiã tradit̄ theologia reue/
lata fide s̄bnixa. qua gradie dũ e etiã vbi
ratiocinatiõis cõtrarie dissolutio plena
non pateret. **D**onach⁹ **E**xistimo q̄
has sentẽtias nec inexpti satis capiunt
nec experieĩtiã dare potest industria nisi
p̄ueniente in benedictionib⁹ dulcedinis
et cooperatẽ dei gratia ineffabili valde
modo. **E**t hoc e dei donũ scire a quo po/
stulãda sit et impetrãda talis grã. **D**ul/
ta enĩ dicimus et deficiamus. **A**bũ autẽz
abbreviatum et consumatũ facit sapien/
tia/ dũ in aias factas se trãffert. delicias
suas cõputãt eẽ cũ filijs hoĩm. in q̄bus
beneplacitũ e deo qz sperauerũt s̄ mia/
eius **S**z ecce iã aduerserãscit et inclina/
ta e dies qm̄ ad se me vocat opus dei: s̄/
mul ⁊ vie lassitudo quietẽ te petere sua/
det **E**xpectet̄ p̄ reliquis. **M**ulta ei q̄rẽ/
da sup̄st̄ sequẽs dies **V**olucer **E**x/
pectet̄ placet si p̄ri⁹ audieris s̄ exẽplari
modulamie qualis sit vt cum recogis/
tes germani tui status.

Quintũ ultimũ metz p̄ri. li.
Comparatio ponit̄ cuiusdã naute q̄ ex
medijs tempestatib⁹ exiliũm locũ tutũ ⁊
securum.

Quis e multis natura profũdo
Dũ regit̄ nauẽ. ventus ⁊ imber
Et p̄cellaz turbida moles
Si repentinis moribus vrgẽt
Proximã nautis crebro minãtes
Naufrage cladẽ mortis. adesse
Nitit̄ s̄sus arte magistra
Nil inexptũ corde pauenti
Segniter linquens omnia/ solers
Tentet vt nauis litora captet
Si mali vero tãta molestat
Seuies pestis tamq̄ latratu
Terret auditum scylla canino
Attrahẽs gulpho cõcta voraci
Nõ opem possunt ferre sobales
Pars et in p̄ceps vltra laborat
Scit q̄ nauclerũ stertere puppi

Libri scđi de consolatione theologie

Obstupet talis quis nihil ultra
Turibus fidit spes nec in arte est
Respicit celum vota deo dat
Aut mari sese deicit alto
Audus enatās. si scopulosum
Prominens saxum suscipit ipsum
Vel sinu turti conditur antri
Laudat excelsum gratior illi
Dicit euasi sorte benigna
O reseruatū sanctius olim
Obsequi fas sit christe tibi me
Rursus aut si me nauigio das
Ut ar illo fac prosperiore.

Incipit liber scđs

De statu peregrini fit sermo/interferendo de varijs speciebus false spei. et addēdo q̄ ex cōsideratione diuine bonitatis oīa libere gubernantis sumit scđa causa theologicē consolationis

Prosa p̄ria Monachus

Acce nobis o volucer altera dies fultit illa primum
anēis p̄cor effari q̄ cepta sunt Volucer
De ministri puto s̄b q̄li similitudine finē accepit
herna collocutio Non oīno dissimiliter
nūc aduena n̄r ex p̄cella publici ciuiliq̄
naufragij p̄sulte fugiēs i locū satis abdi
tū velut in q̄ndā securitatis insulā se re
cepit. Illic more solitarij sedēs leuat se
sup se. theologiā h̄ns p̄solatricē que do
ctrix ē disciplinē dei et electrix op̄ez illi.
q̄ sobrietatē et prudētiā docet et iusticiā
et h̄ntē quib̄ vtilius nihil ē in vita ho
minib̄. hec erigit ad sp̄em futuroz quē
admodū tetigim̄. asserēs q̄ nō sūt p̄di
gne passionēs hui⁹ t̄pis ad futurā glam
q̄ reuelabit̄ i nob̄. Addēs q̄ spes nō cō
fūdit. ita t̄n si sit vera spes. nō fallax. nō
temeraria. Est itaq̄ re p̄missio neq̄ssima

fallēs q̄ plurimos blādientes sibi. vt ere
mūdo duz eras florida est. p̄ueri potēs
cū voles/ tanq̄ videlz ex p̄ijs viribus
nō dei dono fiat p̄uersio. Sunt et alij q̄s
eo piculosi quo subtile decipit estuatio
sua duz casus peccatoz varios q̄s p̄per
tunt: emēdare nō curāt. vtunt poti⁹ ad
supbiā. reputātes simile aliqd̄ secū fieri
Caplo cui dat̄ ē stimul⁹ carnis ne ma
gnitudo reuelationū extollēt eū. eis autē
sicut aiūt ne magnitudo h̄ntū. Ab alijs
migrat Judas. id ē p̄fessio p̄pter multitu
dinē seruitutis. Tedet ei et pudet eos
totiēs ad p̄fessores deducere lap⁹ suos
a qb̄ abstinē vel neq̄unt d̄no p̄mittēte.
vel n̄ satis volūt Sūt q̄s scrupuloz in
q̄tudo et cordis pusillanimitas ira p̄tur
bat vt vix reliq̄ sit i eis spei loc⁹ Suf
ficit alijs scīd̄ de spe p̄ intellectū differē di
cētib̄ i deo solo spez esse reponendā. q̄s
nesciat v̄z apud tales nullus pene spei
vel s̄p̄ vel effect⁹ ē. Inuēies alios spei
rātes in misericordia dei q̄s ad homies
nulla flectit mīa. venia nulla patz. Quid
q̄ desperāt alij de dei b̄ditate si nō sua
uitatem dulcedis suo expimēto iugi gu
stēt q̄si iā esse velit nō spe s̄z ip̄a re beati
et possidē h̄ditate s̄ctuarū dei. neq̄ eē
i laborib̄ hoīm neq̄ cū hoīb̄ p̄tentati
ones flagellari. Alios vidē est/ dum eos
paululū visitat de⁹ i opulētō et iūmo bo
ne spei s̄su: p̄tin⁹ extolli sibi magnos eē
p̄p̄riete negligētes et seūdos aliene c̄s
fores. arrogatiōēs demū v̄n̄ humiliōres
corā deoz hoīb̄ et sibi viliōres eē debue
rāt. Quid porro dicemus de duplicibus
corde q̄ duab̄ v̄ijs niti volūt. sp̄ē i m̄
do ponē. et sp̄ē i celo collocatē cupiētes.
Quid rur⁹ de ingratis largitori deo pro
oibus bonis vel natūē v̄l fortūē v̄l gr̄e.
Qui vtinā saperēt illā sapiētis grauem
vocē. Ingrati spes tāq̄ h̄bēnal glacies
euanescat Alioz vox ista ē. cert⁹ me s̄z
saluādū. neq̄ ei fecit me de⁹ vt dānaret q̄
vult oēs hoīes saluos fide. Maior ē iniq̄
tas mea diē alt⁹/ imitator Cayn. q̄ vt ve
niā m̄ar. qd̄ conabor. qd̄ sperabo. Laxis
habenis v̄t̄ alt. certā damnationē suā
p̄ incēta faciens. q̄cquid inq̄t egero: bo
nū sit aut malū: quod de me statuit deus